

Starostwo Powiatowe

w Piasecznie

**BROSZURA BUDŻETOWA
POWIATU PIASECZYŃSKIEGO**

PIASECZNO, 2014

Szanowni Państwo,

informacje dotyczące budżetu powiatu prezentujemy wraz z tabelami i załącznikami. Materiały w wersji elektronicznej są stale dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej powiatu (www.piaseczno.pl).

Biuletyn Budżetowy przedstawia najważniejsze zagadnienia związane z finansami publicznymi na szczeblu samorządu powiatowego. Przygotowane opracowanie przybliży i wyjaśnia specyfikę projektowania, omawiania, zatwierdzania i realizacji najważniejszego dokumentu finansowego powiatu. Wskazuje też na działania i decyzje podejmowane w tym zakresie przez władze samorządowe.

Biuletyn Budżetowy prezentujemy w przekonaniu, że wiedza o zadaniach realizowanych przez samorząd powiatu jest istotnym elementem promocji kultury obywatelskiej.

Zwracamy się do Państwa z prośbą o przesyłanie nam wszelkich uwag i wniosków, wynikających z lektury Biuletynu. Zapewniamy, że będą one wnikliwie przeanalizowane i uwzględnione w opracowaniu kolejnych corocznych edycji.

Z poważaniem
Jan Adam Dąbek
Starosta Piaseczyński

Uwagi i wnioski prosimy kierować na adres: Starostwo Powiatowe w Piasecznie, Wydział Promocji, Kultury i Sportu, 05-500 Piaseczno, ul. Chyliczkowska 14; tel. 22 756 61 94; mail: m.ciechomski@piaseczno.pl, d.samek@piaseczno.pl;

Warto wiedzieć, że:

1. Podstawę istnienia samorządu terytorialnego stanowi obowiązujące prawo, które określa także zakres spraw przekazanych samorządom oraz środki, jakimi one mogą się posługiwać. Konstytucja RP bardzo wyraźnie formułuje prawa samorządu. Art. 15 ust. 1 stwierdza: „*Ustrój terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia decentralizację władzy publicznej*”. Z kolei art. 16 ust. 2 mówi: „*Samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej. Przysługującą mu w ramach ustaw istotną część zadań publicznych samorząd wykonuje w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność*”.

Samorządność oznacza, że lokalna wspólnota podejmuje wszystkie decyzje we własnym interesie, ale i na własną odpowiedzialność.

To nierozzerwalne połączenie praw i odpowiedzialności stanowi klucz do zrozumienia istoty samorządu. Trzeba zawsze pamiętać, że mając prawo do podejmowania decyzji, ponosi się zawsze odpowiedzialność za ich skutki.

2. Zasady samorządu terytorialnego określa Europejska Karta Samorządu Lokalnego, która jest międzynarodową konwencją, ratyfikowaną i podpisaną przez Polskę (*red.*: w 1993 roku). Stwierdza ona, że „*samorząd terytorialny oznacza prawo i zdolność społeczności lokalnej, w granicach określonych prawem, do kierowania i zarządzania zasadniczą częścią spraw publicznych na ich własną odpowiedzialność i w interesie ich mieszkańców*”. Ci mieszkańcy stanowią zatem pewną wspólnotę.

Art. 16 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stwierdza: „*Ogół mieszkańców jednostek zasadniczego podziału administracyjnego stanowi z mocy prawa wspólnotę samorządową*”. To kluczowe stwierdzenie jest powtórzone w ustawach o samorządzie gminnym, powiatowym i województwa.

3. Społeczeństwem obywatelskim nazywamy społeczeństwo, w którym poszczególne osoby czują się obywatelami swego państwa i członkami społeczności lokalnych. Oznacza to, że rozumieją i uznają wspólne interesy, że czują się współodpowiedzialni za rozwój społeczności, do których należą i chcą aktywnie uczestniczyć w realizacji wspólnych celów.

Społeczeństwa obywatelskiego nie można stworzyć nakazem czy ustawą. Jego budowa jest procesem długotrwałym, gdyż wymaga przemian świadomości ludzi i wykształcenia odpowiednich wzorów zachowań. Proces ten przebiega znacznie wolniej niż zmiany legislacji czy organizacji państwa.

(źródło: *ABC samorządu terytorialnego. Poradnik nie tylko dla radnych*; pod red. Barbary Imiołczyk)

Co to jest budżet?

Budżet jest najważniejszym dokumentem finansowym jednostki samorządu terytorialnego (tu: powiatu). Stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz rozchodów i przychodów, będąc podstawą polityki finansowej w danym roku budżetowym. Określa środki publiczne i ich przeznaczenie na wydatki i rozchody publiczne, w tym przede wszystkim dotyczące realizacji przez powiat zadań własnych oraz zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych ustawami. Projekt budżetu przygotowuje Zarząd Powiatu (organ wykonawczy). W opracowaniu projektu biorą także udział Skarbnik Powiatu, wydziały Starostwa Powiatowego oraz jednostki organizacyjne powiatu. Projekt budżetu przekazywany jest do Rady Powiatu (organ stanowiący i kontrolny) celem dokonania analizy, a także do Regionalnej Izby Obrachunkowej, gdzie ustala się jego zgodność z obowiązującym prawem. Ostatnim etapem jest uchwalenie budżetu przez Radę Powiatu (tj. poprzez głosowanie wszystkich radnych danej kadencji). Po uchwaleniu budżet staje się obowiązującym planem finansowym samorządu powiatu.

Termin uchwalenia budżetu

Budżet uchwała się pod koniec roku poprzedzającego lub na początku danego roku budżetowego, ale nie później niż do 31 stycznia.

Czy budżet może ulec zmianie?

Tak, jeśli zachodzi potrzeba dostosowania budżetu do aktualnej sytuacji, np. z uwagi na pozyskanie nowych środków finansowych na realizację zadań. O wprowadzeniu zmian decyduje Rada Powiatu lub Zarząd.

Czy budżet musi być zbilansowany?

Tak, obowiązkowo. Oznacza to, że suma wydatków i rozchodów w budżecie musi się równać sumie dochodów i przychodów.

Co to są przychody i rozchody powiatu?

Przychody to środki z kredytów i pożyczek, z emisji obligacji, a także środki, które pozostały z lat ubiegłych. Rozchody to określone na dany rok budżetowy spłaty rat zaciągniętych kredytów i pożyczek, wykup wyemitowanych obligacji, a także przelewy na rachunki lokat.

Co to jest deficyt budżetowy i nadwyżka budżetowa?

Deficyt budżetowy powstaje w sytuacji, gdy wydatki budżetu są wyższe niż jego dochody. Gdy dochody są wyższe od wydatków, powstaje nadwyżka budżetowa.

Budżet Powiatu Piaseczyńskiego na rok 2014 został przyjęty 19 grudnia 2013 roku Uchwałą Rady Powiatu Piaseczyńskiego nr XXXI/4/13.

W budżecie tym planowane dochody zostały określone w kwocie 181.689.728 zł w tym:

- 1) dochody bieżące w wysokości 169.609.328 zł,
- 2) dochody majątkowe w wysokości 12.080.400 zł,

a planowane wydatki w kwocie 181.685.580 zł, w tym:

- 1) wydatki bieżące w wysokości 163.537.292 zł,
- 2) wydatki majątkowe w wysokości 18.148.288 zł.

Planowane dochody są wyższe od planowanych wydatków o 4.148 zł. Kwota ta stanowi planowaną nadwyżkę budżetową, która została przeznaczona na spłatę zaciągniętych pożyczek i kredytów krajowych. Na spłatę tę zaplanowano ponadto środki, które pozostały z lat ubiegłych, w wysokości 135.852 zł

Skąd się biorą pieniądze w budżecie powiatu?

Są to dochody, które powiat zaplanował pozyskać z różnych źródeł zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawowymi, w tym ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

I. Dochody otrzymywane z budżetu państwa określono przede wszystkim w oparciu o informacje od Ministra Finansów i Wojewody Mazowieckiego. Wynoszą 144.337.503 zł i obejmują:

1. **Dotacje celowe** w wysokości 20.745.096 zł. Są to środki otrzymane przede wszystkim za pośrednictwem Wojewody i przeznaczone na określone cele (na finansowanie zadań rządowych zleconych ustawami lub wykonywanych przez powiat na podstawie zawartych porozumień oraz na dofinansowanie zadań własnych powiatu). Dotacje wykorzystywane są m.in. na finansowanie działalności Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego, Starostwa Powiatowego w zakresie realizowanych przez powiat zadań rządowych, na opłacenie składek na ubezpieczenie zdrowotne dla bezrobotnych, na dofinansowanie Domów Pomocy Społecznej. Środki te podlegają rozliczeniu. Niewykorzystane w roku budżetowym dotacje muszą być zwrócone.
2. **Subwencję ogólną** w wysokości 44.095.221 zł. Są to środki przekazywane powiatowi przez Ministerstwo Finansów. Subwencja ogólna obejmuje: część oświatową (przeznaczoną na bieżące wydatki oświaty i edukacji) i część równoważącą (traktowaną jako uzupełnienie budżetu). Środki te nie są objęte obowiązkiem rozliczenia.
UWAGA: wydatki inwestycyjne w placówkach oświatowych finansowane są przede wszystkim środkami z dochodów własnych powiatu.
3. **Udziały powiatu w podatkach dochodowych** w wysokości 79.058.273 zł. Środki te stanowią:
  - a) udział we wpływach do budżetu państwa z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze powiatu piaseczyńskiego (PIT). Środki te przekazuje powiatowi Ministerstwo Finansów,
  - b) udział we wpływach do budżetu państwa z podatku dochodowego od osób prawnych, tj. podatników mających siedzibę firmy na obszarze powiatu piaseczyńskiego (CIT). Środki te przekazują powiatowi Urzędy Skarbowe.
4. **Dotacje na dofinansowanie zadań realizowanych z udziałem środków europejskich** w wysokości 438.913 zł.

II. Dochody własne powiatu (nie licząc udziałów w podatkach dochodowych, o których była mowa wyżej, a które zgodnie z obowiązującymi przepisami zaliczane są do dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego) zaplanowano w wysokości 37.352.225 zł. Na dochody te składają się:

- a) dochody ze sprzedaży mienia (9.730.400 zł),
- b) dochody z opłat komunikacyjnych, np.: wpłaty za prawa jazdy, za rejestrację samochodów (3.870.000 zł),
- c) dochody z opłat za udostępnianie zasobu geodezyjnego i kartograficznego (1.984.163 zł),
- d) wpłaty pensjonariuszy Domów Pomocy Społecznej, w 100% przeznaczone na funkcjonowanie tych domów (12.960.000 zł),
- e) dotacje od innych jednostek samorządu terytorialnego, otrzymywane na podstawie umów i porozumień (3.376.288 zł)
- f) udziały w uzyskiwanych przez powiat dochodach na rzecz budżetu państwa, takich jak np. dochody z tytułu opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa (3.042.000 zł),
- g) dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych powiatu, np. wynajem pomieszczeń (1.252.562 zł),
- h) pozostałe dochody, takie jak m.in.: opłaty za zajęcie pasa drogowego czy odsetki od środków na rachunkach bankowych powiatu (1.136.812 zł).

Struktura dochodów powiatu piaseczyńskiego:

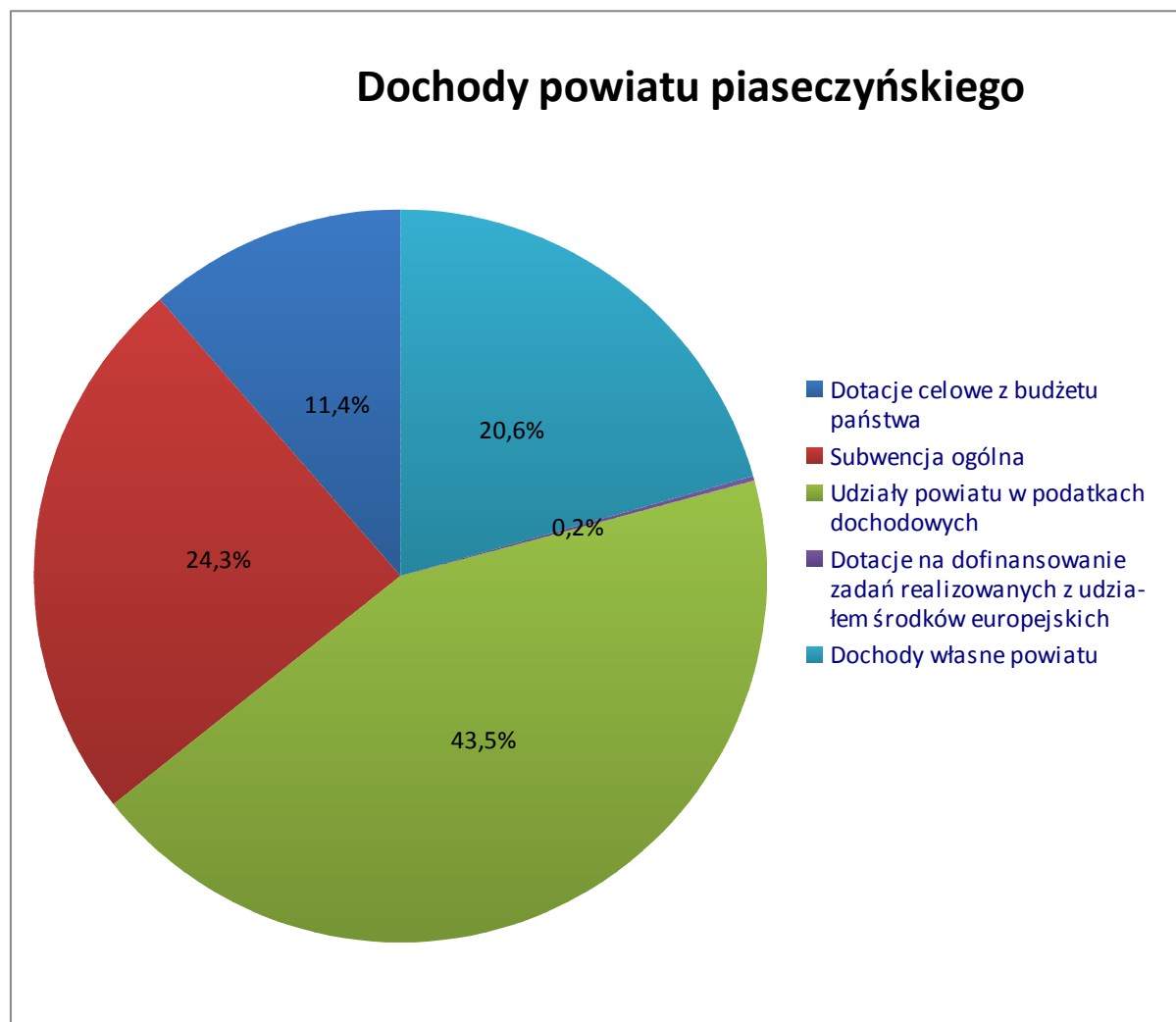
Dotacje celowe z budżetu państwa (11,4 %).

Subwencja ogólna (24,3 %).

Udziały powiatu w podatkach dochodowych (43,5 %).

Dotacje na dofinansowanie zadań realizowanych z udziałem środków europejskich (0,2 %).

Dochody własne powiatu (20,6 %).

Na co powiat wydaje pieniądze?

Wydatki budżetu powiatu przeznaczone są na realizację zadań ustawowych, w szczególności na:

1. Zadania własne powiatu,
2. Zadania z zakresu administracji rządowej zlecone ustawami i wykonywane przez powiat w drodze umów lub porozumień z organami administracji rządowej.
3. Zadania realizowane na podstawie umów lub porozumień z innymi **jednostkami samorządów terytorialnych**¹

¹ Jednostki samorządu terytorialnego to gminy, powiaty i województwa. W Polsce funkcjonuje trójstopniowy podział terytorialny i trzy szczeble samorządu: gminny, powiatowy (lokalny) i wojewódzki (regionalny). Obecnie (GUS 2012) w Polsce jest 16 województw, 314 powiatów i 65 miast na prawach powiatu oraz 2479 gmin.

Zadania wykonywane są przez jednostki budżetowe powiatu, do których należą:

- Zarząd Dróg Powiatowych;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
- Powiatowy Urząd Pracy;
- Starostwo Powiatowe;
- Jednostki oświatowe:

Liceum Ogólnokształcące im. I Dywizji Kościuszkowskiej w Piasecznie,

Zespół Szkół Nr 1 w Piasecznie,

Zespół Szkół Nr 2 im. Emilii Plater w Piasecznie

Zespół Szkół RCKU im. C. Plater-Zyberkówny w Piasecznie,

Zespół Szkół Zawodowych im. Marsz. F. Bielińskiego w Górze Kalwarii,

Zespół Szkół Zawodowych im. ppor. E. Gierczak w Górze Kalwarii,

Zespół Szkół im. W. St. Reymonta w Konstancinie-Jeziornie,

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Tarczynie,

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Piasecznie,

Zespół Szkół Specjalnych w Łbiskach,

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Piasecznie,

- Jednostki pomocy społecznej:

Dom Pomocy Społecznej w Konstancinie-Jeziornie,

Dom Pomocy Społecznej w Górze Kalwarii,

Powiatowy Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Konstancinie-Jeziornie,

Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej,

Zadania powiatu są także wykonywane przez:

- Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej,
- Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego,
- Powiatową Bibliotekę Publiczną w Piasecznie.

Jakie zadania realizowane są przez Powiat?

Zadania powiatu oparte są na tzw. zasadzie subsydiarności. Oznacza to, iż powiaty pełnią funkcję uzupełniającą (dopełniającą) względem gmin. Warto przy okazji podkreślić, że powiaty nie stanowią nadrzędnej struktury organizacyjnej w stosunku do gmin, nie sprawują też nadzoru nad ich działalnością.

Podstawowymi zadaniami publicznymi samorządu powiatowego są **zadania własne**, których realizacja służy zaspokajaniu potrzeb powiatowej wspólnoty samorządowej. Do zadań własnych powiatu należą zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie m.in.: edukacji publicznej, pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, promocji i ochrony zdrowia, dróg publicznych, kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, kultury fizycznej, ochrony środowiska. Powiat realizuje zadania z zakresu przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, ochrony praw konsumenta, utrzymania powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, zarządzania kryzysowego, nadzoru nad lasami prywatnymi, rejestrowania pojazdów, wydawania praw jazdy.

Powiat wykonuje także zadania publiczne z zakresu administracji rządowej zlecone ustawami. **Zadania zlecone** to przede wszystkim zadania z zakresu administracji architektoniczno-budowlanej, geodezji, kartografii i katastru, prowadzenia powiatowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego; gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa, przeprowadzania kwalifikacji wojskowych, opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne dla bezrobotnych, finansowania państwowej straży pożarnej i inspektoratu nadzoru budowlanego. Obowiązujące przepisy przewidują także możliwość wykonywania przez powiat zadań z zakresu administracji rządowej na podstawie porozumień zawartych z organami administracji rządowej (np. wydawanie paszportów).

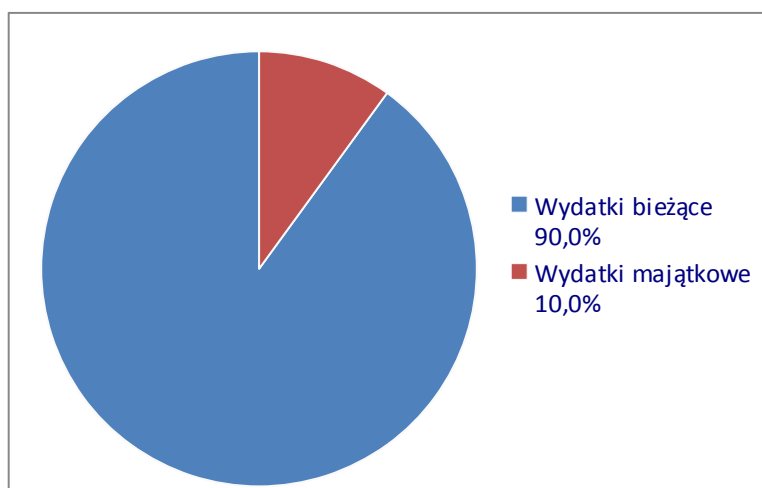
Wydatki budżetu powiatu ponoszone są przez wszystkie jednostki budżetowe powiatu na realizację zadań powiatu. Planowane wydatki powiatu piaseczyńskiego na rok 2014 wynoszą **ogółem** 181.685.580 zł, w tym **wydatki bieżące** stanowią kwotę 163.537.292 zł, a **wydatki majątkowe** 18.148.288 zł.

Wydatki bieżące ponoszone są przede wszystkim na wynagrodzenia wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne, zakup energii, materiałów, wyposażenia i usług niezbędnych do zapewnienia ciągłości działania jednostek budżetowych powiatu. Wydatkami bieżącymi są także wydatki związane z funkcjonowaniem tzw. służb, inspekcji i straży (Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami do wydatków bieżących zaliczane są również obowiązkowe wpłaty do budżetu państwa, tzw. janosikowe. Ustalone przez Ministra Finansów dla powiatu Piaseczyńskiego w wysokości 36 831 994 zł – stanowią bardzo poważne obciążenie i w istotnym stopniu ograniczają możliwości finansowania zadań wykonywanych przez powiat.

Wydatki majątkowe to wydatki obejmujące zarówno zakupy środków trwałych, jak i budowę czy rozbudowę dróg powiatowych i innych powiatowych obiektów użyteczności publicznej. Wydatki te służą rozwojowi powiatu, zwiększają jego majątek.

Zadania realizowane przez powiat piaseczyński w roku 2014 z podziałem na wydatki bieżące i majątkowe: wydatki bieżące (90,0 % wszystkich wydatków), wydatki majątkowe (10,0 % wszystkich wydatków).

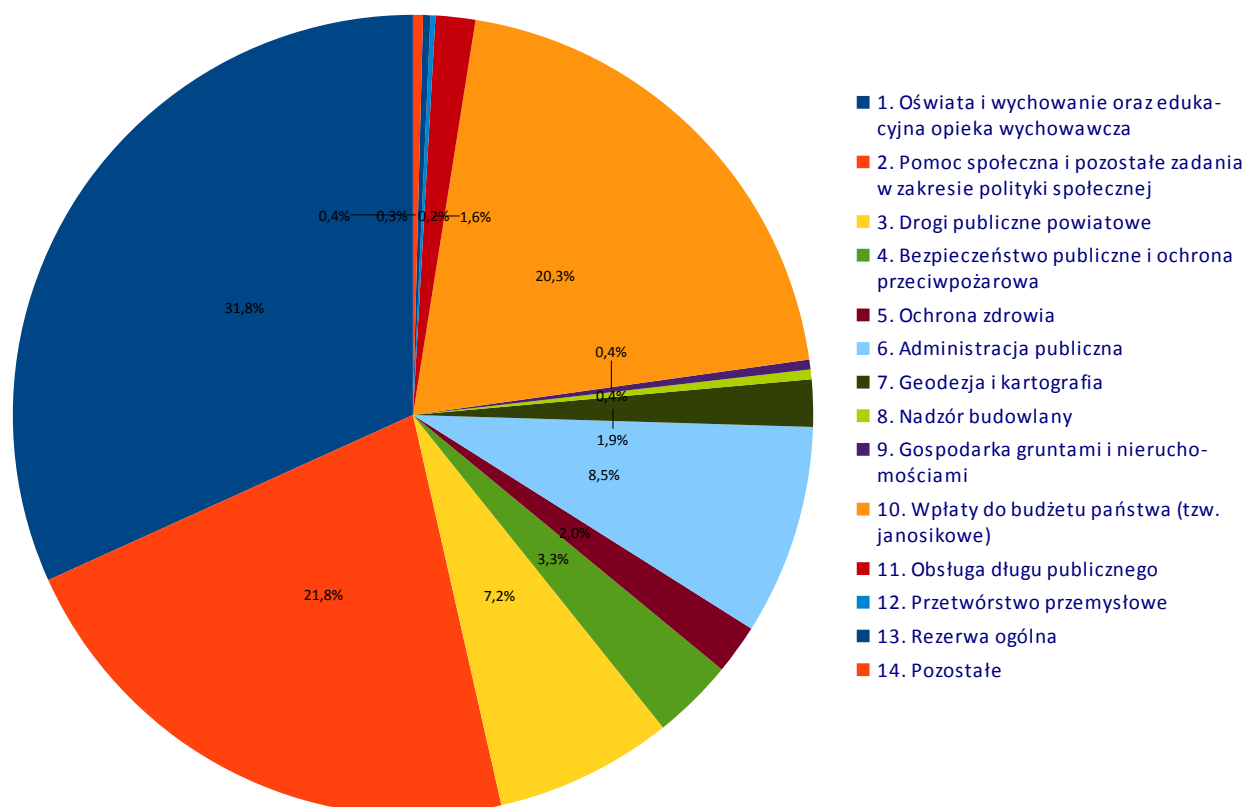

Struktura wydatków budżetu

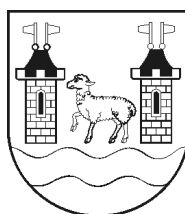
- 1. Oświata i wychowanie oraz edukacyjna opieka wychowawcza** (wraz ze środkami rezerwy celowej): 57.733.272 zł, tj. 31,8 % wszystkich wydatków (szkoły ponadgimnazjalne i szkoły specjalne).
- 2. Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej:** 39.602.355 zł, tj. 21,8 % wszystkich wydatków, to m.in.: Domy Pomocy Społecznej, Placówki opiekuńczo-wychowawcze, Rodziny zastępcze, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Powiatowy Urząd Pracy.
- 3. Drogi publiczne powiatowe:** 13.089.646 zł, tj. 7,2 % wszystkich wydatków.
- 4. Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa** (wraz ze środkami rezerwy celowej): 5.934.781 zł, tj. 3,3 % wszystkich wydatków.
- 5. Ochrona zdrowia:** 3.670.000 zł, tj. 2,0 % wszystkich wydatków. Wydatki w zakresie ochrony zdrowia dotyczą realizacji zadania z zakresu administracji rządowej, tj. opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne przede wszystkim za bezrobotnych bez prawa do zasiłku.

6. **Administracja publiczna:** 15.406.103 zł, tj. 8,5 % wszystkich wydatków.
7. **Geodezja i kartografia:** 3.366.700 zł, tj. 1,9 % wszystkich wydatków.
8. **Nadzór budowlany:** 696.000 zł, tj. 0,4 % wszystkich wydatków.
9. **Gospodarka gruntami i nieruchomościami:** 689.000 zł, tj. 0,4 % wszystkich wydatków.
10. **Wpłaty do budżetu państwa (tzw. janosikowe):** 36.831.994 zł, tj. 20,3 % wszystkich wydatków. Jest to **wpłata obowiązkowa**, wprowadzona w 2003 roku, którą muszą płacić samorzady o relatywnie wysokich dochodach podatkowych na rzecz pozostałych.
11. **Obsługa długu publicznego:** 2.870.000 zł, tj. 1,6 % wszystkich wydatków.
12. **Przetwórstwo przemysłowe:** 433.629, tj. 0,2 % wszystkich wydatków.
13. **Rezerwa ogólna:** 595.000 zł, tj. 0,3 % wszystkich wydatków.
14. **Pozostałe:** 767.100 zł, tj. 0,4% wszystkich wydatków, w tym:
- **Ochrona środowiska:** 258.000 zł;
  - **Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego** (wraz ze środkami rezerwy celowej): 285.000 zł;
  - **Kultura fizyczna** (wraz ze środkami rezerwy celowej): 84.100 zł;
  - **Leśnictwo:** 90.000 zł;
  - **Drogi publiczne gminne:** 50.000 zł.

UWAGA: Pełna wersja uchwały budżetowej oraz inne uchwały (w tym o zmianach w budżecie) dostępne są w Biurze Rady Starostwa Powiatowego oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie <http://bip.piaseczno.pl/public/?id=130644>.

Opracowanie: **Starostwo Powiatowe w Piasecznie**
Piaseczno, 2014